

MINISTERUL DE INTERNE
INSPECTORATUL JUDETEAN BISTRITA NASAUD

- Securitate -

- Sursa : "FELIX", primit Lt.maj. Isac D.
la 30.04.1976

STRICT SECRET
nr.00191/F.N.
ex.nr. 16Q

NOTA INFORMATIVA

Sursa informează:

Referitor la manifestările culturale artistice, pe care le prezintă secția maghiară în cadrul serbărilor școlare ale anilor I-IV. de liceu, de la liceul "A.Mureșanu", semnalez următoarele:

Pînă anul acesta serbările anilor I-IV. inclusiv cea din a.c. au fost pregătite fără a fi fixată o tematică destinată a da unitate spectacolului și fără un program prestabilit.

Organizarea serbării a căzut în competența directorului Horvath Paul și deși au mai răspuns și alte cadre de această sarcină, în fapt, susnumitul a avut cea mai mare libertate în selecționarea punctelor, în asigurarea unui conținut moral și în dozarea punctelor în limba română și maghiară.

Rezolvarea acestei chestiuni în stil de muncă colectivă s-a rezumat la chestionarea celorlalte cadre asupra punctelor artistice pregătite iar inventarul lor forma programul serbării fără a se discerne asupra oportunității introducerii unor manifestări, pe seama Casei de Cultură, iar ordinea în care erau plasate în program, a dat adesea i presia a două serbări distințe.

Acceptarea, fără discernămînt de către directorul adj. Horvath Paul a tutror punctelor propuse, acceptare pe care o consider premeditată, dă posibilitatea, sub acoperirea unei unei false indulgențe, ca minoritatea maghiară să introducă puncte suficient de numeroase, pentru a da elementului maghiar o pondere disproportională față de ponderea claselor maghiare în liceu (o clasă maghiară față de trei clase române).

Presupun că în timp ce cadrele de la secția română lucrează la pregătirea serbării în mod individual și oarecum dezorganizat, cele de la secția maghiară sunt avertizate din timp asupra întinderii pe care trebuie să o aibă manifestările maghiare.

Intrucît singura autoritate administrativă care răspunde de serbări este directorul Horvath Paul, care nu se consultă cu nimeni în scopul stabilirii liniei serbării, a tematicii și a ponderii celor două categorii de manifestări, precum și în scopul selecției riguroase din punct de vedere artistic și moral pentru ceilalți factori indicativi, care în mod teoretic răspund alături de el de conținutul serbărilor, nu au, practic, nici o ocazie de a influența această activitate întrucît la sedința pe care o convoacă cu puțin timp înainte de serbare nu are loc un dialog, o colaborare, ci așa, cum am menționat, se pune întrebarea: "ce ati pregătit?" și se dă răspunsul de fiecare profesor care a pregătit anume punct pentru serbare și este de mentionat totala lipsă de control și totala discreție în faza de pregătire, ceea ce face ca minoritatea maghiară să realizeze elementul surpriză anunțindu-și punctele și deasemenea ca posibilitatea de intervenție a altor factori să fie minimă din cauza lipsei de timp și a pericolului unor discuții neprincipiale, sau a emiterii unor acuzații de naționalism la adresa cadrelor ce intervin.

De altfel, atmosfera este de așa natură, încât acest subiect este occultat cu grija și din această cauză, nu există practic, în asemenea ocazii nici o frîñă pentru tendințele de exagerare a elementului maghiar, situația datorindu-se în mare parte rezervei manifestată în a clarifica în mod principal, fără încălcarea politicii partidului în problema națională a conduitei ce trebuie adoptată de către cadrele de naționalitate maghiară în educarea tinereții, inclusiv cu prilejul manifestărilor culturale.

Consider că depășirea ponderei minorității maghiare în această direcție, exagerarea peste limitele normale a elementului

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

- 2 -

maghiar, insuflarea cu mijloace indirecte a ideii unei comunități etnice separate de națiunea română, pot submina conștiința unității națiunii și la unui destin istoric comun, pot duce la desolidarizarea față de problemele țării.

De pildă, cu ocazia acestor serbări, cadrele de la secția maghiară creează impresia că această secție nu este încorporată liceului care ne formează un tot, ci două secții paralele independente și legale numeric deși există 12 clase române și 4 cl. maghiare de liceu.

La serbarea din anul acesta, a claselor de liceu care a durat peste trei ore, elementul maghiar a fost prezent 65-70 de minute.

In afara de durată, au existat puncte care nu aveau nici un conținut educativ, sau aveau chiar unul dăunător din acest punct de vedere precum "cheful țigănesc" maghiar sau puncte de durată și total incitatate precum "Obiceiuri indiene" și "nuntă" introduse numai pentru a mări ponderea elementului maghiar cu orice pret, fiind prezentate de maghiari și probabil pentru a nu prezenta ceva caracteristic poporului român.

Intrucit este de presupus că o minoritate sensibilizată în modul expus mai sus și cu conștiința separării față de elementul românesc, majoritar insuflată în mod premeditat și constant, uzând de formele legale de manifestare și profitând de ele, este susceptibilă de a fi mai ușor incitată la atitudini și acte naționaliste dăunătoare unității națiunii române, propun pentru remedierea aspectelor sus menționate, următoarele:

- tematica serbării, durata, ponderea elementului român și maghiar, necesitatea conținutului moral-educativ, să fie bine precizate și accentuate și urmările de la începutul anului școlar;

- Fiecare diriginte și orice alt profesor să spună de la bun început ce are de gînd să realizeze pentru serbare cu elevii săi, iar un colectiv competent numit pentru a se ocupa cu selecția să respingă din capul locului ceea ce nu inspiră incredere din punct de vedere educativ.

- Să se retragă dir.adj. competența organizării acestor spectacole și a selecției, sau dacă nu este posibil, să fie obligat să schimbe stilul de muncă, adoptând unul colectiv sau și mai bine, să i se încredeze numai partea strict materială și organizatorică, nu și aceea vizînd conținutul;

- Conducerea ad-tivă și politică a școlii să controleze pe tot parcursul pregătirii serbării, toate repetițiile pentru a sesiza și remedia din timp aspectele needucative și exagerările sub raport național, astfel încît facultatea de a decide să nu mai fie abandonată exclusiv în mâna dir.adj. Horvath.

- Vădările de muzică și limba română să fie mobilizate cu hotărîre să se ocupe de formații permanente și unice de cor, dansuri, teatru etc. să pregătească manifestări artistice bine realizate ceea ce ar da posibilitatea unei selecții și din punct de vedere artistic. Menționez că în urma acestei serbări (din anul școlar curent) au fost luate unele măsuri în acest sens de către directorul administrativ Gilăjeanu David dar care, după opinia mea, sunt de natură a perpetua în mare măsură situația năterioară, întrucit a hotărît crearea unor formații paralele, maghiare și române, cu pondere egală, deși raportul real este cel arătat adică o clasă maghiară față de trei române și a încredințat formația școlară de teatru maghiar, directorului adjunct Horvath Paul, dîndu-i posibilitatea de a-și accentua tendința de a folosi elevii maghiari în cadrul unor manifestări de anvergură ale elementului maghiar, în afara școlii, precum în cadrul spectacolelor date la Casa de Cultură și în județ de către Cercul de teatru maghiar, condus de același Horvath, de a realiza, în alte cuvinte o sustragere a lor de sub controlul școlii și o angajare a lor în acțiunea de propagare a elementului maghiar

C.N.S.A.S.
DIRECTIA ARHIVĂ CENTRALĂ

161

sḡ de retrzire a unor animozit̄i perimat̄ fāă de populația majoritară românească.

Dacă însăși autoritatea administrativă în sprijă directorul exagerează ponderea elementului maghiar în liceu considerind-o în mod fals egală și confundind-o în mod eronat cu egalitatea în drepturi, consider că pînă la depășirea acestor drepturi și pînă la exagerare nu rămîne decît un pas ce presupune că ar fi făcut cu ușurință de cadrele maghiare.

30.04.1976 Felix

N.O. Materialul furnizat în bază sarcinilor se referă la unele aspecte anacornism semnalate în cadrul liceului "A. Mureșanu" și în special în cadrul secției maghiare, cărui promotor este H.P.

SARCINI: Pe lîngă sarcinile ce-i rezidă din calitățile de reșident, susnumitul a fost instruit pt. a observa în continuare aspecte de genul celor de mai sus, iar discret, prin posibilitățile de care dispune în rîndul cadrelor didactice de la secția română, să contracareze excesele de manifestare a celor de la secția maghiară.

MASURI: Se va face informare la P.C.R. - discuție cu inspectorul general al Inspectoratului Scolar județean.

O copie a materialului la Lt.maj. Nechiti S.

4.05.1976 Lt.maj. Isac D.

%

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

4.05.1976

Este foarte bine să rezidentul sesizează niște aspecte, niște secvențe așe activității naționalist-șovine, dar în prea multe locuri face presupuneri, considerații și păreri personale pe baza cărora tot el trage concluzii. Interesant ar fi fost să ne fi informat dacă alte cadre didactice au remarcat la H.P. aceleasi chestiuni și care este reacția lor (în ce măsură le-a influențat).

Lt.col.Gui I.

Copiat după original

dact.T.A.ex.2

rd.113/ 652 /3.08.1976